

Кульпінський, С.В. Концентрація вітчизняного банківського сектора у світлі проникнення іноземного капіталу [Текст] / С.В. Кульпінський // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : зб. тез доп. II Міжнародної науково - практичної конференції (31 травня – 1 червня 2007 р.) / Українська академія банківської справи Національного банку України. – Суми, 2007. – С. 58-59.

С.В. Кульпінський, канд. екон. наук, доц.,
Науково-дослідний фінансовий інститут
при Міністерстві фінансів України

КОНЦЕНТРАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА У СВІТЛІ ПРОНИКНЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ

Станом на початок травня 2007 р. частка іноземного капіталу у банківській системі досягла 30 %. Дане значення вже перевищує аналогічний показник для таких європейських країн, як Німеччина, Італія, однак відстає від ряду нових членів ЄС, зокрема Польщі, Чехії, Естонії. При цьому, по ряду показників українські банки випереджають аналогічні банки країн ЄС. У цьому контексті актуальним стає питання підтримки конкурентних позицій вітчизняних банків і сприяння підвищенню економічного та соціального розвитку через надання банками ряду послуг.

Характерно, що показник чистої відсоткової маржі з моменту інтенсивного проникнення іноземного банківського капіталу (з 2005 р.), коли його частка складала менше 10 %, практично не змінився, залишившись на рівні 4,90. Інші показники ефективності, зокрема прибутковість активів та капіталу виявили тенденцію до зростання, показавши приріст за цей період з 1,31 до 1,59 % та з 10,3 до 12,72 % відповідно. Одночасно з цим, показник концентрації найбільших банків за даний період виріс: так, по активам його частка виросла з 37,1 до 38,4 % за останні 2 роки. По даному показнику він випереджає такі країни як Великобританія (33 %), Італія (27 %) та Німеччина (22 %), однак відстає від Росії (42 %), Франції (45 %) і Швеції (56 %). В інших сегментах, зокрема в роздрібному кредитуванні, показники концентрації знизилися незначним чином – до 48,9 з 49,6 %.

Найбільш помітним стало зниження за 2 роки концентрації в сегменті залучення депозитів фізичних осіб з 46,6 до 36,6 %: тут зіграло роль підвищення довіри до банків з боку населення, підвищення суми відшкодування по депозиту до 15 тис. грн. і утримування ставки банками на високому рівні, що в сукупності посилює конкуренцію між банками. Показники концентрації в сегменті кредитування фізичних осіб також знизились, склавши 33,3 % (зниження з 38,5 % на початку 2005 р.). Такі тенденції посилення конкуренції відповідним чином відобразилися на розширенні номенклатури послуг, що надаються банками (зокрема інвестиційні, управління активами) і їх якості.

Для оцінки одного з основних показників ефективності – чистої відсоткової маржі – пропонуємо наступну модель:

$$\text{Log}(NIM) = \alpha + \text{log}(COF) + \text{log}(IR) + \text{log}(Chg.CR-5) + \mu,$$

- де COF – середня вартість залучення ресурсу для банків;
 $Chg.CR-5$ – зміна долі найбільших п'яти банків в корпоративному/роздрібному кредитуванні;
 IR – відсоткова ставка у сфері.

Дана модель оцінюється як для корпоративного кредитування, так і для кредитування фізичних осіб. За результатами оцінки і базуючись на припущеннях відсутності суттєвого збільшення об'єднань банків, можна очікувати зниження чистої відсоткової маржі з нинішнього 5,03 % для кредитування фізичних осіб і 4,73 % для фізичних осіб до 4,4 % і 4,9 % відповідно.

З цього випливає, що прибутковість банків за відсутності суттєвого проникнення іноземного капіталу в банківську систему залишиться на високому рівні і поточний рівень конкуренції допоможе утримувати прибутковість банків на високому рівні.